

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Udviklingspolitik

Den 7. november 2011
HUC, j.nr. 400.E.2-0-0

Talepunkt til brug for udviklingsministeren
Samråd i Folketingets Udenrigsudvalg torsdag den 8. november 2011

Samrådsspørgsmål B.
Redegørelse om udviklingspolitiske dagsordenspunkter på
Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 14. november 2011.

Jeg vil gerne takke udvalget for anmodningen om samråd. De udviklingsrelaterede punkter på dagsordenen for rådsmødet den 14. november 2011 vil blive forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering på fredag den 11. november. Der er ikke punkter på dagsordenen, som vil blive forelagt til forhandlingsoplæg. Alle punkterne er til orientering.

-0-0-0-

Dagsordenspunkt 1: EU's fremtidige udviklingspolitik

Kommissionen ventes på rådsmødet at præsentere meddelelsen "*Forøget virkning af EU's udviklingspolitik: en dagsorden for forandring*" ("Agenda for Change"), der er en tilpasning af EU's politik på udviklingsområdet. På rådsmødet forventes en generel politisk drøftelse af elementerne i Kommissionens forslag. Drøftelserne vil fortsætte under det danske EU-formandskab, hvor der ventes truffet endelig beslutning i Rådet om sagen.

Regeringen er generelt enig i behovet for en opdatering af EU's udviklingspolitik. Verden har forandret sig og nye udfordringer er kommet til. Samtidig er der med Lissabon-traktaten skabt nye muligheder for et tættere

samspil mellem EU's forskellige politikker og instrumenter. Som verdens største donor har EU en særlig rolle og forpligtelse. Ved at fokusere indsatsen der, hvor der er størst behov, og der, hvor EU kan gøre den største forskel, vil EU kunne levere de bedste resultater til fordel for verdens fattigste.

Regeringen hilser derfor Kommissionens opdatering af udviklingspolitikken velkommen.

Kommissionens meddelelse bygger videre på den europæiske konsensus om udviklingspolitik fra 2005. Fattigdomsbekæmpelse er fastholdt som overordnet målsætning for EU's udviklingspolitik, hvilket vi aktivt fra regeringens side bifalder. Meddelelsen er et overordnet politisk dokument og de mere konkrete politiktiltag vil bl.a. følge i forbindelse med forhandlingerne om de enkelte udviklingsinstrumenter. Men meddelelsen giver dog nogle vigtige signaler om større gensidige forpligtigelser, mere differentiering, øget fokus på Afrika syd for Sahara samt en mere aktiv brug af politisk dialog med partnerlandene om regeringsførelse og demokrati. Signaler som regeringen støtter.

Særligt spørgsmålet om differentierede partnerskaber samt fokusering af fællesskabsbistanden til færre lande og sektorer ventes at blive omdrejningspunktet for drøftelserne på Rådsmødet. Dybest set handler differentiering om at tilpasse udviklingssamarbejdet til partnerlandenes behov og udviklingsstadiet. Regeringen kan støtte, at der tages et kritisk blik på hvilke lande, EU fremover skal yde gavebaseret bistand til, og hvilke lande, der kan nå et udviklingsniveau, der betyder, at de kan få gavn af andre former for samarbejde (eksempelvis blanding af lån og bistand). Kriterierne bør være objektive og fattigdomsbaserede.

Regeringen ser gerne, at EU med den nye udviklingspolitik fremmer sit engagement i skrøbelige stater og situationer, og naturligvis på en koordineret måde. Regeringen finder det vigtigt, at EU kan træde til og løfte opgaven, hvor de enkelte medlemslande ikke kan. Dermed kan EU's udviklingssamarbejde i kraft af sin størrelse være den "donor of last resort", som ofte efterlyses i vanskelige situationer.

Dagsordenspunkt 2: Budgetstøtte

Kommissionens nye meddelelse om budgetstøtte bygger bl.a. på resultatet af den offentlige høring om Kommissionens grønbog om budgetstøtte, som blev offentliggjort i oktober sidste år. Både Folketingets Europaudvalg og Udenrigsudvalget afgav skriftligt høringssvar.

Udviklingsministrene vil på Rådsmødet have en første indledende drøftelse af meddelelsens forslag til, hvordan Kommissionen fremadrettet skal administrere brugen af budgetstøtteinstrumentet, og hvordan EU bedre koordinerer tilgangen til budgetstøtte i udviklingslandene. Drøftelserne vil fortsætte under dansk formandskab, hvor der ventes truffet endelig beslutning i Rådet om sagen.

Som det vil være tydeligt fra vores mere generelle drøftelse af budgetstøtte i forbindelse med samrådsspørgsmål A, støtter regeringen brugen af budgetstøtteinstrumentet som et effektivt bistandsinstrument, der fremmer ejerskab og bidrager til bekæmpelse af fattigdom. Derfor støtter regeringen også, at Kommissionen fremover fortsætter den aktive brug af budgetstøtte. Regeringen lægger vægt på, at der også i Kommissionens brug af instrumentet sker en behørig inddragelse af kriterier vedrørende demokrati og

menneskerettigheder samt gennemsigtighed. Disse kriterier er også væsentlige i forhold til sektorbudgetstøtte, som ikke udelukkende kan behandles som en teknisk modalitet. Hvis udviklingen i et land går galt, må vi se på såvel generel budgetstøtte som sektorbudgetstøtte.

Samtidig skal Kommissionens anvendelse af budgetstøtte og resultaterne heraf monitoreres, og Kommissionen må deltage aktivt i dialog om politik og reformer. Endelig er det afgørende, at Kommissionen også arbejder aktivt for at fremme ansvarligheden hos modtagerlandets regering over for borgerne for anvendelse af budgettet, bl.a. gennem inddragelse af civilsamfundet i debat om og opsyn med de nationale budgetter.

Regeringen støtter desuden, at der arbejdes for en mere koordineret EU tilgang til brugen af budgetstøtte. EU må have "orden i eget hus" først og koordinere hvilke konsekvenser f.eks. en negativ politisk udvikling skal have for budgetstøtten og undgå at sende forskellige signaler fra de enkelte medlemslande. Men det er også vigtigt, at EU-koordinationen tager afsæt i lokale koordinationsfora, der eksisterer i de enkelte lande, at tilgangen er fleksibel og sker med inddragelse af andre budgetstøttedonorere i udviklingslandene og samtidig respekterer medlemslandenes fulde suverænitet over egne budgetstøtteoperationer.

Dagsordenspunkt 3: Busan

Højniveaumødet om bistandseffektivitet i den sydkoreanske by Busan i slutningen af måneden er en opfølgning på de tidligere konferencer om bistandseffektivitet, der har været afholdt i Paris og Accra i henholdsvis 2005 og 2008.

Paris-erklæringen om bistandseffektivitet har været med til at sætte standarden for 'god bistand'. Den giver os et fælles udgangspunkt i den dialog, vi har med vores partnerlande og med andre donorer om, hvordan vi leverer bedre bistand. Mødet i Busan giver det internationale samfund mulighed for at skabe øget politisk opmærksomhed omkring bistandseffektivitet og samtidig sikre, at allerede indgåede aftaler efterleves.

På rådsmødet vil der være en drøftelse af EU's position forud for mødet i Busan. Regeringen vil arbejde for rådskonklusioner, der lægger vægt på demokratisk ejerskab og øget fokus på resultater, gennemsigtighed i budgettet, gensidig ansvarlighed både opadtil og udadtil, risikohåndtering og mere sammenhængende indsatser i skrøbelige stater og konfliktramte lande, samt at det internationale samfund fastholdes på de allerede afgivne løfter.

Det er også vigtigt for regeringen at gøre op med den bureaukratisering, der er opstået omkring bistandseffektivitetsdagsordenen ved at den fremover fokuseres på landeniveau.

Der er behov for fleksible landebaserede strukturer, ledet af partnerlande der sikrer efterlevelse af de væsentligste indgåede forpligtelser. Det er også væsentligt at de nye aktører og donorer (Brasilien, Indien, Kina og arabiske lande) i Busan bliver forpligtet på dele af bistandseffektivitetsdagsordnen.

Det forventes, at der på Rådsmødet kan opnås enighed om rådskonklusioner, der vil gøre EU i stand til at sætte tydelige fingeraftryk på den endelige slut-erklæring i Busan, som jeg selv deltager i.

Dagsordenspunkt 4: Afrikas horn

Situationen i Somalia er yderst vanskelig og har betydning både regionalt og internationalt. Somalia er en fejlslagen stat, der har haft en svag central regering i to årtier. Landet er præget af mangel på lov og orden. Det giver sig udslag i en kompleks krise, der groft sagt har tre forskellige udtryk: For det første er der tørkekatastrofen, der primært men ikke udelukkende har ramt den sydlige del. Katastrofen har udløst en omfattende tvungen migration til Kenya og i mindre omfang til Etiopien. 25 procent af Somalias befolkning er nu fordrevet fra deres hjem. For det andet er tørkekatastrofen forværret af, at den ekstreme og brutale bevægelse Al Shabaab, der kontrollerer det sydlige Somalia, har forhindret levering af nødhjælp til befolkningen gennem trusler, afpresning og vold. For det tredje er der pirateriet, som primært bedrives fra baser nord for Mogadishu langs kysten til Det Indiske Ocean.

En løsning på krisen i Somalia må findes inden for en politisk ramme, der sikrer, at Somalia kan tage vare på sin egen sikkerhed og fremme stabil økonomisk og social udvikling.

Trods dette meget vanskelige udgangspunkt er der enkelte lyspunkter i Somalia. Blandt andet er det positivt, at Al Shabaab har været nødsaget til at trække sig fra Mogadishu. Derudover er det positivt, at der nu foreligger en køreplan for den politiske proces for det kommende år, der er underskrevet af overgangsregeringen og de væsentligste regionale enheder. Regeringen støtter op om Mogadishu køreplanen og udmøntningen af den, herunder udarbejdelsen af en forfatning. I den forbindelse er det vigtigt, at vi – sammen

med vores internationale partnere – lægger pres på overgangsregeringen for at få den til at levere på implementeringen af køreplanen.

EU's udviklingsministre vil i lyset af denne situation drøfte EU's samlede humanitære og udviklingsmæssige indsats på Afrikas Horn på mødet den 14. november 2011. EU har allerede gjort meget. I det forløbne år har EU og dets medlemslande samlet set bidraget med 700 mio. euro i humanitær bistand for at håndtere krisen på Afrikas Horn. Der er dog et behov for, at vi går videre og ser på, hvorledes vi kan hjælpe med at forstærke evnen hos befolkningen i de tørkeramte områder til at håndtere de negative indvirkninger af både klimaforandringer og katastrofer.

Regeringen støtter op om en strategisk ramme for EU's indsats på Afrikas Horn, da udviklingen af en regional strategisk ramme er i tråd med principperne i Danmarks politikpapir for Somalia og regeringens antipirateri-strategi. Desuden vil der fra dansk side arbejdes aktivt for en langt tættere strategisk og operationel sammenhæng mellem den humanitære bistand og udviklingsstanden på Afrikas Horn

På den baggrund har kommissærerne for henholdsvis udviklingsbistand og humanitær bistand Piebalgs og Georgieva iværksat en fælles indsats med henblik på at udvikle en langsigtet strategi til styrkelse af fødevarerikkerhed og modstandskraft overfor tørke på Afrikas Horn. Det foreløbige udkast opererer med en første genopbygningsfase i de lande, der aktuelt er hårdt ramt af tørke. Denne fase foreslås efterfulgt af en langsigtet indsats på tværs af hele det østlige Afrika.

De to kommissærer ser gerne, at initiativet udvikles i partnerskab mellem kommissionen og interesserede medlemsstater samt med landene i regionen. Med henblik på at fremme denne tilgang er der indkaldt til et møde på højt niveau den 12. december i Bryssel, hvor EU's udviklingsministre er inviteret sammen med eksperter fra FN og partnere fra regionen.

Dette møde vil være en god platform for Danmark, idet Regeringen har til hensigt at bygge videre på initiativet under det danske EU-formandskab. Målet hermed vil være, at Kommissionen sammen med de vigtigste aktører fra såvel den humanitære side som udviklingssiden udvikler et operationelt samarbejde, som samlet vil fremme fødevarerik sikkerhed og modstandskraft blandt sårbare lokalsamfund samt varige løsninger for flygtninge og internt fordrevne. Et helt centralt element vil være at sikre, at den humanitære bistand spiller optimalt sammen med udviklingsbistanden inden for rammerne af en fælles overordnet analyse og strategi, der hviler på et bredt internationalt medejerskab.

Den aktive danske tilgang afspejler, at fødevarerik sikkerhed og katastrofeforebyggelse på Afrikas Horn er et meget vigtigt tema for Regeringen. Af samme grund indgår det som et af elementerne i forøgelsen af den samlede udviklingsbistand, der fremlægges med ændringsforslaget til Finansloven for 2012.

Kontoret for humanitær bistand, udviklingspolitik og civilsamfund